

**PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES
AS A MEANS OF IMPROVING GROUND TRAINING
OF FUTURE TACTICAL AVIATION PILOTS**

**ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ
НАЗЕМНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПІЛОТІВ
ТАКТИЧНОЇ АВІАЦІЇ**

Roman Nevzorov¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-568-6-23>

Сучасний динамічний відкритий освітній простір вимагає побудови освітнього процесу як універсального алгоритму дій усіх його суб'єктів, що скеровує до технологічного підходу [1], який є критично необхідним інструментарієм фахової підготовки військових пілотів як представників однієї з найбільш складних сучасних технічних професій та формування в них технологічних компетентностей (складника професійних).

Технологія процесу професійної підготовки може бути потрактована як сукупність технологій передавання інформації, що послідовно реалізована, організація різноманітних видів діяльності здобувачів освіти, стимулювання їхньої активності, регулювання та коригування ходу освітнього процесу, його поточного контролю [1, с. 5].

Технологічний потенціал фахової підготовки майбутніх пілотів тактичної авіації представлений у змісті та способах засвоєння курсантами навчального матеріалу, що корелюють із проблемами підготовки до бойового польоту, а також у практичній спрямованості процесів моделювання та планування бойових польотів; у наявності тренажерної бази й великого досвіду, накопиченого в цій сфері для підготовки фахівців протягом затвердженого терміну; у спроможності сформувати комплекс ціннісних професійно-особистісних якостей (цілеспрямованість, ініціативність, відповідальність, самостійність, дисциплінованість, здатність генерувати нові ідеї та знаходити нестандартні рішення, спрямованість на підвищення якості власної бойової діяльності, готовність адаптуватися в нових умовах, здатність до рефлексії). У цьому зв'язку фахова підготовка може бути інтерпретована, з одного боку, як підготовка високоякісних кадрів, з іншого – як ефективний засіб формування технологічної компетентності майбутніх пілотів. Теоретичний складник технологічної компетентності виявляється

¹ Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University, Ukraine

у сформованості професійних знань щодо цілей, засобів, компонентів освітнього процесу, розуміння важливості впроваджувати соціально-освітні технології, з огляду на індивідуальні особливості курсантів. Практичний складник охоплює вміння проєктувати освітній процес із погляду найбільшої оптимальності, що спрямоване на досягнення запланованого результату; зіставляти методи, засоби й технології з цілями навчання та індивідуальними особливостями суб'єктів навчання. Названі компоненти технологічної компетентності майбутнього пілота тактичної авіації поступово формуються в процесі опанування освітніх компонентів професійно-практичного циклу. Для узагальнення, поглиблення знань щодо технологій і вдосконалення вмінь із їх практичного застосування майбутніми пілотами необхідно вивчати інтегративні дисципліни [2, с. 49].

Отже, аналіз технологічного підходу в освіті й педагогіці доводить, що застосування сучасних технологій у фаховій підготовці загалом і наземному навчанні зокрема майбутніх пілотів тактичної авіації скеровує до передових технологічних педагогічних інноваційних інструментів – прогресивних педагогічних технологій ХХІ ст.

За колосальних витрат на підготовку пілотів, актуалізоване розумне скорочення (економія) без втрати якості фахової підготовки. Фактично, ідеться про зміщення навчальних акцентів на ефективну альтернативу безпосередній льотно-тактичній підготовці в повітрі – наземному навчанню бойових польотів майбутніх пілотів тактичної авіації, із застосуванням сучасного арсеналу педагогічних технологій, насамперед тренажерної підготовки на авіаційних тренажерах-стимуляторах. Саме тренажерні засоби навчання здатні бути тим інструментарієм, за допомогою якого можливий усебічний підхід до підготовки льотного складу, що дає змогу формувати компетентності та професійно важливі якості майбутніх пілотів тактичної авіації [3].

Широкі можливості тренажерної підготовки з діагностики та коригування професійно важливих якостей пілотів використовують у профільних освітніх закладах недостатньо ефективно, що пов'язане з відсутністю методик. Констатовано й роз'єднаність засобів наземного навчання (теоретичної, психологічної, фізичної, тренажерної підготовки та ін.).

У практиці тренажерного навчання професіоналізм аналізують переважно з позиції вдосконалення структури виконавчих функцій щодо формування знань, умінь і навичок [4, с. 71]. Тоді методичним змістом тренажерної підготовки до бойових польотів стає відпрацювання високоавтоматизованих навичок і заданих (нормованих) дій, а педагогічним – якість їх виконання (рис. 1).

Рис. 1. Забезпечення інтегративності наземного навчання бойових польотів засобами тренажерної підготовки

Сучасний авіаційний тренажер являє собою технічний і технологічний засіб практичного складника наземного навчання бойових польотів, що дає змогу достатньо повно моделювати діяльність курсантів у бойових умовах та сприяє формуванню навичок цілісності професійної діяльності з підготовки й виконання бойових польотів.

У зв'язку з цим постає необхідність у розробленні психолого-педагогічних технологій, які в процесі наземного навчання бойових польотів формують здатність курсантів до:

- орієнтування в складному повітряно-тактичному оточенні;
- дій в умовах дефіциту часу;
- дій у нав'язаному повітряно-тактичною обстановкою темпі;
- швидкої перебудови характеру льотної діяльності під час непередбачених, незнайомих бойових ситуацій;
- здатності швидко оцінювати повітряну, наземну обстановку, ухвалювати правильне тактичне рішення на тлі основної діяльності в польоті.

Отже, стає можливим досягнення синергетичного ефекту (максимальний педагогічний результат, виражений у теоретичній, психологічній і фізичній готовності особистості до виконання бойових завдань у повітрі) та забезпечення інтегративного характеру побудови наземного навчання бойових польотів.

Список використаних джерел:

1. Носко М. О., Гаркуша С. В., Цигура Г. О. Педагогічні технології: поняття, структура та зміст. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка*. 2020. № 8 (164). С. 3–11.
2. Онипко В., Япринець Т., Келемеш А. Технологізація освітнього процесу як об'єктивна тенденція розвитку сучасної професійної освіти. *Українська професійна освіта = Ukrainian Professional Education*. 2022. № 11. С. 47–56.
3. Невзоров Р. В. Перспективи впровадження сучасних педагогічних технологій у наземне навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації. *International scientific and practical conference «Pedagogy and psychology in the modern world: interaction vectors»: conference proceedings*. May 28–29, 2021. Wloclawek : «Baltija Publishing», 2021. Р. 88–92.
4. Невзоров Р. В. До питання наземного навчання бойовим польотам майбутніх льотчиків тактичної авіації. *Науковий вісник Льотної академії*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : ЛА НАУ, 2020. Вип. 7. С. 67–72.